

BESZÁMOLÓ A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK 1967. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Héberger Károly

Buda pesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára

Az 1967. évi munkatervet már elkészítésekor feszítettnek tartottuk. A nyomasztó raktárhiány miatti kényszerű állományapasztási munkák, az új feladatként jelentkező országos gyűjtőköri koordinációs tevékenység, az irodalomkutatás oktatásának előkészítése, a tanszéki folyóiratfeldolgozás, a tanszéki könyvtárak fölös állományának kivonása, új kölcsönzési szabályzat elkészítése és bevezetése kiemelt feladataink voltak, amelyeket a rendszeres, kurrens tevékenység mellett végeztünk.

Kérdések

Könyvtárunk vezetése a Személyzeti Osztállyal és a társadalmi szervekkel együttműködve - egy kivételével - lebonyolította a tervbe vett nyugdíjazásokat és néhány munkatársunk távozására révén előkészítette a megüresedett állások betöltését. Ahol lehetséges volt, a véglegesítés /státusba vétel/ csak szerződéses próbaidő, vagy olyan hosszabb szolgálat után történt, melyet állományon kívüli beralapból dotáltunk.

Könyvtárunkból áthelyezéssel eltávozott munkatársaink kivétel nélkül magasabb fizetéssel kerültek új munkahelyükre. Egyes esetekben a munkabér-emelkedés elérte a havi 500 Ft-ot is. Ezért is kellett begyakorolt, hasznos munkatársaink eltávozásához hozzájárulni.

Az 1967. évben nyolc munkatársunkról készítettünk minősítést. A kérdések megoldásánál legnehezebb helyzetbe a tájékoztató szakemberek alkalmazása terén kerültünk. Nyilvánosan meghirdetett pályázatainkra érdemes jelöltek alig jelentkeztek. Az ellátottság javítása műszaki szakemberekkel - tapasztalatunk szerint - csak magasabb fizetéssel oldható meg. A könyvtárosokkal szemben keletkező bérfeizültség elkerülése érdekében a tudományos tájékoztatóknak a jövőben nagyobb hatáskörrel és ezzel együtt nagyobb felelősséggel kell dolgozniuk.

Kiadványaink

Az 1967. évi kiadványtervet az egyetem oktató-nevelő és tudományos munkájának segítése érdekében állítottuk össze. Ez évre maximális kiadványmennyiséget terveztünk, hogy az 1968. január 1-vel életbe lépő új nyomdai előállítási árak legalább induláskor ne okozzanak visszaesést ezirányú tevékenységünkben. Kiadványtervünk teljesítésével tudománytörténeti, valamint országos szakkönyvtári feladatainknak is legalább részben igyekeztünk eleget tenni, s egyes könyvtárpolitikai és könyvtártechnikai kérdések tisztázását elősegíteni.

Az 1967-ben megjelent kiadványainkat a függelékben ismertetjük.

Az új gazdasági mechanizmusra való felkészülés jegyében gazdasági természetű kísérletet végeztünk. Látni kívántuk, megjelentethetők-e önköltségesen tudományos műszaki bibliográfiáink, hogy ezáltal egyetemünk gazdasági terheit némileg csökkentsek. Új bibliográfiának a Hidrosztatikus csapágys témát választottuk. A téma irodalma egészen új, hazánkban még a szakemberek előtt is meglehetősen ismeretlen. A kis példányszám miatt /300 pld./ a kiadványt - a várható önköltség alapján - 50 Ft-ban hirdettük meg. Rövid idő alatt mintegy 100 példányra érkezett előrendelés. A többi példány eladása tekintetében is kedvezően ítéltük meg a helyzetet. Az előkalkulált 50 Ft-os árat az üzemek és kutatóintézetek elfogadhatónak tartották, nyilván abból a megfontolásból, hogy két mérnökóra bérén kapnak több hónapos munkával összeállított bibliográfiát, melyre saját erőből nem lennének képesek. Sajnos a Kiadói Főigazgatóság, a fennálló szabályokra hivatkozva, kiadványunk árát 11 Ft-ban /!/ állapította meg. Indokolásul az egyéb kiadványok /műszaki könyvek, mesekönyvek stb./ árszínvonalával való szükség szerű viszonyt jelölték meg. Véleményünk szerint, az ilyen ármegállapítás, a közgazdasági szemlélet teljes hiányát tükrözi. Ha valamely mű kiadására kockázatot vállalunk, legalább az önköltséges ár megállapítását tartanánk indokoltnak.

Állományunk gyarapodása

Könyvállományunk 1967-ben 11 593 kötettel gyarapodott. A szakok szerinti gyarapodást az alábbi táblázat szemlélteti:

	Tényszám	%
Ideológia	667	5,7
Általános művek	294	2,5
Filozófia, társadalomtudomány, történelem, földrajz	1113	9,6
Matematika, fizika, csillagászat, godézia	1546	13,4
Átvitel:	3620	31,2

	Tényszám	%
Áthozat:	3620	31,2
Kémia, kémiai technológia	1537	13,3
Geológia, geofizika, biológia, meteorológia	188	1,6
Gépészet, anyagvizsgálat, közlekedés	1250	10,8
Elektrotechnika	950	8,2
Kohászat, bányászat	187	1,6
Haditechnika	1	0,01
Általános mérnöki tudományok, építőipar	995	8,5
Különböző iparágak	420	3,5
Szépirodalom	1776	15,39
Művészet, fényképezés, sport	669	5,9
Összesen:	11 593	100 %

Különgyűjteményünk gyarapodása:

vállalati irodalom	24
szabvány, szabadalom	2636
aprónyomatvány	491
kép, térkép	76
jegyzet	1355
kézirat, egyéb	118
Összesen:	4700

Polyóiratállomány gyarapodása:

Nem devizaigényes	678
Devizaigényes	1004
Összesen:	1682 fajta folyóirat

A könyvállomány gyarapodása 1967-ben az előző évhez viszonyítva csökkent. Ennek elsődleges oka az egyes művek drágulása. Jelenleg passzív szemléltői vagyunk csupán annak a folyamatnak, hogy a megjelent szakirodalomnak egyre kisebb részét tudjuk csak beszerezni.

Az olvasó- és könyvforgalom alakulása
--

Olvasóforgalmunkat tükröző statisztika legelső adata: a beiratkozott olvasók száma azzal a meglepetéssel szolgál, hogy alacsonyabb az 1966. évinél. Nem jelentős mértékű, mindössze 374 fő-

nyi a csökkenés, mégis azt jelzi, hogy a beiratkozottak számának a hatvanas években eddig tapasztalt meredek emelkedése véget ért. A jelek szerint épületünk szűkké vált keretei közt elértük a teljesítőképesség maximumát, további emelkedést csak új olvasótermek nyitásával tudnánk elérni.

Beiratkozottak száma

1966-ban	11 077
1967-ben	10 703

Egyetemünk nagymértékben leszállította az esti és levelező tagozatra felvett hallgatók számát, de a könyvtár forgalmát ez kevésbé befolyásolta. Ugyanis a szolgáltatásainkat igénybe vevő kb. hat és félezer nappali hallgató mellett ötszáznál alig valamivel több esti és levelező hallgató iratkozik be könyvtárunkba.

Az adatok szerint az 1966-ban lebonyolított 314 302 kötetes könyvforgalom is csúcsteljesítményt jelentett. Az 1967. évi 306 747 kötetes forgalom némi visszaesést mutat. De ha a beiratkozott olvasók száma 374 fővel csökkent és egy olvasó átlagosan több mint 20 könyvet használ egy év alatt, akkor a 7500 kötetes csökkenés természetesen tekinthető.

A teljes forgalom szak szerinti részletes megoszlása:

0	Általános művek	9 333 kötet
1/2	Filozófia, vallás	2 431 "
3K	Marxizmus-leninizmus	9 248 "
3	Társadalomtudomány	3 521 "
4	Nyelvtudomány /szótárak/	10 202 "
51/52	Matematika, geodézia	25 272 "
53	Fizika	23 472 "
54+56	Kémia és kémiai technológia	62 558 "
55/59	Geológia, biológia	2 703 "
61	Orvostudomány	799 "
621+629.1	Gépészet, járművek	35 491 "
621.3	Elektrotechnika	29 963 "
622+669	Bányászat, kohászat	6 422 "
Átvitel:		221 415 kötet

	Áthozat:	221 415 kötet
624/628	Mérnöki építészet	16 049 "
63	Mezőgazdaságtan	1 740 "
65	Üzemgazdaságtan	3 072 "
67/68	Iparok	3 140 "
69	Építőipar	11 397 "
7	Művészet	13 611 "
71/72	Térületrendezés, építészet	21 819 "
8	Irodalomtudomány, szépirodalom	11 898 "
9	Földrajz, történelem	2 606 "
	Összesen:	306 747 kötet

Hálózati és módszertani
tevékenység

Alapfoku szakképzés megszervezése

A 148/1962/M.K.15./ MM.sz. utasításnak és az erre vonatkozó rektori körlevélnek megfelelően 1967-ben is megrendeztük az alapfoku könyvtárosi tanfolyamot. A szakképzésben résztvevők száma 42 fő volt, ami az 1960-tól évenként megtartott tanfolyamok történetében a legnagyobb létszámot jelentette. A résztvevők megoszlása: 24 tanszéki könyvtáros, 16 felsőfoku technikai könyvtáros és 2 dolgozó a Központi Könyvtárból. A hathónapos előkészítés után megtartott vizsgán a bizottság elbírálása szerint 28 fő szerzett alapfoku könyvtárosi szakképzettséget tanúsító bizonyítványt; vizsgátlaguk 4,45 volt.

Helyszíni tanácsadással egybekötött instruáló tevékenységünket 1967-ben eredményesen végeztük: 102 alkalommal a tanszékek könyvtárát és 20 alkalommal felsőfoku technikai könyvtárát látogattak meg a hálózati osztály munkatársai. Az instruálásról mindenkor feljegyzés készült, 16 esetben levéllel fordultunk a tanszékek vezetőkhöz tapasztalataink közlésére.

A tanszékek új beszerzésű könyveit és könyvjellegű periodikáit azonosítottuk a szolgálati betűrendes katalógussal és a könyvtárunkból hiányzó műveket feldolgoztattuk. 1967-ben 14 058 könyvet azonosítottunk, ebből 3692 mű került teljes feldolgozásra. A könyvek központi feldolgozásakor készült kb. 63 000 db katalóguscédulát átadtuk a tanszékeknek.

Könyvtárunk gondozza az egyetem 6 kollégiumának könyvtárát is. Az év folyamán a kollégiumok letéti könyvtáraiba 1939 kötetet vásároltunk 61 595 Ft értékben.

Eddig vállalt kötelezettségünk tapasztalatai alapján az OMEDK-val kötött együttműködési szerződést újabb 3 évre, 1967. május 1-től

1970. május 1-ig meghosszabbítottuk. A szerződésben rögzítettük azokat a feladatokat, melyek teljesítése eredményesnek bizonyult és elősegítette a két intézmény munkáját. Módszertani területen különösen a kiadványcsere és a szakképzésben való kölcsönös részvétel volt gyümölcsöző.

Összefoglalva:

A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára az 1967. év folyamán jelentős kiadványokat adott ki, ellátta a több mint tízezer olvasót az általuk igényelt szolgáltatásokkal, s gondozta a hálózatba tartozó könyvtárakat. A drágulások és a pénzforrások elégtelensége azonban azt eredményezi, hogy a megjelenő és ebből szükséges irodalomnak csak egyre kisebb része lesz beszerezhető.

OSO

o

Függelék

1. Felsőoktatási Szakirodalmi Tájékoztató. A sorozat.
Műszaki és természettudományok.
IV.évf. 1967. 1.sz. Szerk. Károlyi Zsigmond.
Bp. Tankönyvkiadó, 1967. X, 633 p.
IV.évf. 1967. 2.sz. Szerk. Verbóczy Gyuláné.
Bp. Tankönyvkiadó, 1967. X, 637 p.
2. Műszaki Egyetemi Könyvtáros. [Közread.a] Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára. Bp.
IV.évf. 1967. 1.sz. Szerk. Rohla Mártonné.
IV.évf. 1967. 2.sz. Szerk. Móra László.
3. Budapest, Műszaki Egyetem. A — Központi Könyvtárának évkönyvei I.
1967. Szerk. Kéki Béla. Bp. Tankönyvkiadó, 1967. 342 p.
4. Európai műszaki egyetemek és főiskolák szakosítási rendje.
I. Szovjetunió. Szerk. Lécesné Mesterházi-Nagy Márta.
/Közrem. Korbónits Cecília./ Bp. 1967. XV, 451 p.

5. BISZTRAY-B. Sándor - STEINER József - SZALAI Pál: Gépészeti irodalomkutatás. Szerk. Héberger Károly. Bp. Tankönyvkiadó, 1967. 247 p. /Egyetemi segédkönyv. 44336.//A szakirodalom-kutatás segédkönyvei 2. Gépészet./
6. MÓRA László: Wartha Vince. A hazai kémiai technológia megalapítója /1844-1914/. Bp. Tankönyvkiadó, 1967. 159 p. 8 t. /Műszaki tudománytörténeti kiadványok. 15.sz./
7. VADÁSZ Elemér: A magyar földtan útja Szabó József nyomában. Bp. Tankönyvkiadó, 1967. 64 p. /Műszaki tudománytörténeti kiadványok. 16.sz./
8. A nem hagyományos dokumentumok a központi és a tanszéki könyvtárakban. /Szerk. Móra László./ Bp. 1967. 184 p. /A BMEKK módszertani kiadványai. 6.sz./
9. HÉBERGER Károly - CSÁT József - STEINER József: Gépipari minőségellenőrzés. Bibliográfia. Bp. Tankönyvkiadó, 1967. 498 p. /Tudományos műszaki bibliográfiák. 8.sz./
10. A Budapesti Műszaki Egyetemen könyvtári hálózata külföldi folyóiratainak lelőhelyjegyzéke 1965-1966. Összeáll. Cholnoki Tiborné. Bp. 1966. /1967/. 255 p.
11. Kurrens matematikai szakfolyóiratok jegyzéke 1967. Összeáll. Kósa Győző. Bp. 1966. /1967/. 34 p.
12. Kurrens fizikai szakfolyóiratok jegyzéke 1967. Összeáll. Kósa Győző, Nosek Margó. Bp. 1967. 45 p.
13. Tájékoztató a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtáráról. Szerk. Kéki Béla. Bp. Tankönyvkiadó, 1967. 16 p.
14. Az audio-vizuális oktatás szakirodalma könyvtárunkban. Összeáll. Spányi Balázné. Bp. 1967. 41 p.

o°o

HÉBERGER, K.: Report on the activities of the Central Library of the Technical University of Budapest in 1967.

The paper contains the most essential dates of the annual report of the Library. 11 593 volumes were acquired, the number of registered readers was 10 703 and that of the volumes circulated amounted to 306 747 during the year. 14 publications were issued; the first year-book of the Library, the guide for literature searching for students of the Faculty of Mechanical Engineering and the publication on the methods of handling non-traditional documents deserve special mentioning. The Library has difficulties in coping with the increasing quantity of special literature and with the considerable rise in prices of publications.

o°o

ХЕБЕРГЕР, К.: Отчет Центральной библиотеки Будапештского технического университета за 1967 год

Статья содержит наиболее важные данные отчета Библиотеки за 1967 год. Фонд библиотеки за 1967 год увеличился на 11 593 тома; 10 703 записавшихся читателей использовали, и получили по абонементу 306 747 томов. Библиотека выпустила в свет 14 изданий, из числа которых заслуживают особого упоминания первый выпуск ежегодника библиотеки, пособие по библиографическому поиску в области машиностроения, а также методическое пособие по обращению с нетрадиционной документацией. Библиотека обращает внимание на то, что все в меньшей мере имеет возможность идти в ногу со все возрастающим количеством и удорожением научной и технической литературы.

■ ■ ■

HÉBERGER, K.: Bericht über die Tätigkeit der Zentralbibliothek der Technischen Universität Budapest in 1967.

Der Artikel enthält die wichtigsten Daten des Jahresberichts der Bibliothek. In 1967 wurden 11 593 Bände erworben, 10 703 eingeschriebene Leser gebrauchten, bzw. borgten 306 747 Bände aus. Die Bibliothek veröffentlichte 14 Publikationen; besonders beachtenswert sind darunter das erste Jahrbuch der Bibliothek, ein Hilfsbuch für den Unterricht in der Literaturforschung für Studenten der Fakultät für Maschinenwesen, ferner eine Publikation über die Bearbeitungsmethoden nichttraditioneller Dokumente. Es wird auch auf die Schwierigkeiten hingewiesen, die sich aus dem stetigen quantitativen Zuwachs der Fachliteratur und aus der bedeutenden Verteuerung der Publikationen ergeben.

! !